

Suomen Sairaanhoidajien lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosi- aali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpa- nosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 59 §:n ja eräi- den muiden lakien muuttamisesta

Viety lausuntopalveluun 28.10.2022

Suomen Sairaanhoidajat kiittävät mahdollisuudesta lausua Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi, jossa ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voisivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä sairaaloidensa yhteydessä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan teh-
täväksi hoitopaikan valintaa koskevaan lainsäädäntöön teknisluonteisia tarkistuksia terveyden-
huoltolakiin, sosiaalihuoltolakiin ja kotikuntalakiin.

Suomen Sairaanhoidajat kannattaa sinällään esitystä, mutta esitämme muutaman huomion.

Vaikuttaa järkevältä, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä sairaaloidensa yhteydessä tois-
taiseksi eikä 10 vuoden aikarajalla. Pitkien etäisyyksien alueilla voi olla tarpeen olla rajaamatta toi-
mintamalleja liiaksi siitä, miten päivystykselliset ratkaisut on järkevää toteuttaa.

Hoitopaikan valinnan suhteen on hyvä, että henkilö voi valita, miltä terveyskeskukselta tai sen ter-
veysasemalta hän saa määritellyt terveydenhuollon palvelut riippumatta siitä, minkä hyvinvointi-
alueen alueella terveyskeskus tai -asema sijaitsee.

Esityksessä todetaan, että kiireetön hoitopaikka on valittava yhteisymmärryksessä lähetteen anta-
van lääkärin tai hammaslääkärin kanssa. *Yhteisymmärrys lääkärin kanssa* on ympäröörä ilmaisu
ja jättää auki sen, onko yhteisymmärryksessä kyse lääketieteellisestä perusteesta vai lääkärin mie-
lipiteestä vaiko kunnan antamasta ohjeistuksesta. Voiko tämä jossain tapauksessa aiheuttaa jopa
eturistiriitoja? Näyttää myös käytännössä siltä, että ainakin joissain kunnissa ei tuoda esiin asiak-
kaille vaihtomahdollisuutta esim. verkkosivuilla, vaan ohjeistetaan vaihtomahdollisuus ainoastaan
oman kunnan sisälle eikä kerrota erikoissairaanhoidon vaihtomahdollisuudesta ollenkaan. Jos asia-
kas ei itse ota selvää asiasta, niin hänelle voidaan antaa tarkoituksellisesti harhaanjohtavaa tietoa.

Terveydenhuoltolaissa 48 §:ssä säädetään eräistä hoitopaikan valintaan liittyvistä tilanteista. Jos
henkilö asuu tai oleskelee tietyistä syistä säännönmukaisesti tai pidempiaikaisesti kaukana siitä
terveyskeskuksesta tai -asemasta, jota hän vakinaisesti käyttää tai jonka hän on valinnut omalla
tai toisella hyvinvointialueella, hän voi käyttää hoitosuunnitelmansa mukaisen hoidon toteuttami-
seen myös muun terveyskeskuksen tai -aseman palveluja hoidosta vastaavan terveyskeskuksen tai
-aseman muuttumatta. Henkilö voi myös edellä tarkoitettussa tilanteessa käyttää hoitosuunnitel-
mansa mukaisen erikoissairaanhoidon toteuttamiseen oman tai toisen hyvinvointialueen tai HUS-
yhtymän erikoissairaanhoidon toimintayksikön palveluja hoitovastuun siirtymättä.

Onko tässä kuitenkin rajattu oleskelupaikkakunnan kiireettömien palvelujen saanti vain tilanteisiin,
joissa henkilöllä on jo hoitosuunnitelma? Tällöinhän henkilö joutuu kuitenkin menemään omaan

terveyskeskukseensa pitkienkin matkojen takaa uuden kiireettömämmän asiansa kanssa. Käytännössä on käynyt esimerkiksi niin, että kesämökkipaikkakunnalla ”kiireetöntä” haavan ompelua ei saanut mökkipaikkakunnalta, vaan henkilö ohjattiin menemään ompeluttamaan haavansa omaan terveyskeskukseensa.

Kotikunnan muuttumiseen liittyvä tekninen lakimuutos muistuttaa kotikunnan muutosmahdollisuuden tärkeydestä kaikille kansalaisille: Henkilön kotikunta muuttuu, jos hän muuttaa toiseen kuntaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 55 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa. Tässä 55 §:ssä todetaan palvelujen järjestämisestä hyvinvointialueen muuttuessa:

Henkilö, joka haluaa muuttaa toisen hyvinvointialueen alueella sijaitsevan kunnan asukkaaksi, mutta ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan siellä ilman perhehoitoa, laitospalveluja tai asumispalveluja, voi hakea näitä palveluja ja näiden lisäksi tarvitsemiinsa muita sosiaalipalveluja siltä hyvinvointialueelta, jonka alueella kyseinen kunta sijaitsee, samoin perustein kuin jos hän olisi kyseisen kunnan asukas.

Kun esimerkiksi iäkkäiden henkilöiden asumispalveluita ei kaikkialla nykyiselläänkään riitä kaikille tarvitseville, onko olemassa suuri vaara siitä, että hyvinvointialueen intressi ei ole ihan ensimmäisenä hyväksyä toiselta hyvinvointialueelta tulossa olevan henkilön hakemusta palveluista, ja samalla syntyy tavallaan este henkilön asuinpaikan muuttamiselle. Jokaisella pitäisi olla oikeus vaihtaa asuinpaikkaansa riippumatta iästä, sairauksista, vammoista tai palvelujen tarpeesta? Olisikin hyvä kirjata myös 55 §:ään, että henkilö voi paitsi hakea myös *-saada-* näitä palveluita samoin perustein kuin, jos hän olisi *-jo-*kyseisen kunnan asukas. Päätökset näistä asioista ei myöskään pidä olla kenenkään yksittäisen päätöksentekijän harkinnasta kiinni.

27.10.2022

Nina Hahtela, pj, Suomen Sairaanhoidajat

Liisa Karhe, asiantuntija, Suomen Sairaanhoidajat